

Shelby Van Pelt

Remarcabile fapte inteligente

Traducere din limba engleză și note de
Monica Vlad

Pentru Anna

Ziua 1 299 de captivitate

Întunericul mi se potrivește.

În fiecare seară, aștept stingerea luminilor de deasupra, când rămâne doar strălucirea bazinului principal. Nu-i perfect, dar pe aproape.

Aproape întuneric, la fel ca pe fundul oceanului. Am locuit acolo înainte de a fi capturat și întemnițat. Nu-mi pot aminti, cu toate astea încă pot simți gustul curenților neîmblânziți din largul oceanului rece. Întunericul îmi curge prin sânge.

Cine sunt, întrebați? Numele meu e Marcellus, însă majoritatea ființelor umane nu mă numesc așa. De obicei, mă numesc *tipul ăla*. Spre exemplu: *Uită-te la tipul ăla, îi poți vedea tentaculele în spatele pietrei!*

Sunt o caracatiță gigantică de Pacific. Știu asta de la plăcuța de pe peretele de lângă țarcul meu.

Știu la ce vă gândiți. Da, pot citi. Pot face multe lucruri la care nu v-ați aștepta.

Plăcuța menționează și alte informații: dimensiunea, dieta preferată și unde aș trăi dacă n-aș fi prizonier aici. Pomenește despre capacitatea mea intelectuală și înclinația mea spre ingeniozitate, lucru care nu știu de ce este o surpriză pentru oameni: *Caracatițele sunt remarcabile făpturi inteligente*, zice. Îi avertizează pe oameni în

legătură cu camuflajul meu, le spune să fie foarte atenți atunci când mă caută, în cazul în care m-am deghizat astfel încât să mă identific cu nisipul.

Plăcuța nu menționează faptul că numele meu e Marcellus. Însă ființa umană pe nume Terry, cel care conduce acest acvariu, le împărtășește uneori acest lucru vizitatorilor care se strâng lângă bazinul meu. *Îl vedeți acolo? Numele lui e Marcellus. E un tip special.*

Un tip special. Într-adevăr.

Fiica cea mică a lui Terry mi-a ales numele. Marcellus McCalamarus, numele complet. Da, este un nume ridicol. Îi face pe mulți să presupună că sunt un calamar, ceea ce e o insultă de cea mai joasă speță.

Cum să mi te adresezi, întrebi? Ei bine, asta depinde de tine. Poate mă vei numi automat *tipul ăla*, ca toți ceilalți. Sper că nu, însă nu-ți voi purta pică. Doar ești om, la urma urmelor.

Trebuie să te avertizez că timpul nostru împreună e posibil să fie scurt. Plăcuța precizează o informație suplimentară: speranța medie de viață a unei caracatițe gigantice de Pacific. Patru ani.

Speranța mea de viață: patru ani — 1 460 de zile.

Am fost adus aici de tânăr. Voi muri aici, în acest bazin. Mai rămân cel mult 160 de zile până mi se termină pedeapsa.

Cicatricea ca un dolar de argint

Tova Sullivan se pregătește pentru luptă. O mănușă galbenă de cauciuc i se ivește din buzunarul de la spate, asemenea unei pene de canar, în timp ce se apleacă pentru a-și evalua inamicul.

Gumă de mestecat.

— Pentru numele lui Dumnezeu!

Împinge pata rozalie cu coada mopului. Straturi de urme de adidași s-au imprimat pe suprafața petei, împestrițând-o cu urme de murdărie.

Tova n-a înțeles niciodată scopul gumei de mestecat. Iar oamenii uită de ea atât de des. Poate acest mestecător de gumă vorbea fără încetare și guma pur și simplu i-a căzut, spulberată de un șuvoi de cuvinte inutile.

Se apleacă și râcăie cu unghia marginea mizeriei, însă aceasta nu se desprinde de pe placa de gresie. Și totul din cauză că cineva n-a putut merge trei metri până la coșul de gunoi. Odată, când Erik era mic, Tova l-a prins lipind o bucată de gumă de mestecat sub o masă, la restaurant. Aia a fost ultima oară când ea i-a mai cumpărat gumă de

mestecat, cu toate că felul în care el își cheltuia banii de buzunar în anii adolescenței era, ca multe alte lucruri, dincolo de controlul ei.

Un arsenal specializat ar fi necesar. O pilă, poate. Nimic din ce are în căruț nu va desprinde guma. Când se ridică, spatele îi trosnește. Sunetul răsună de-a lungul curbei pustii a holului, scăldat în lumina sa obișnuită de un albastru blând, în timp ce ea se duce spre dulapul cu materiale de curățat. Nimeni n-o va învinovăți, bineînțeles, pentru că a ratat o pată de gumă de mestecat cu mopul. La șaptezeci de ani, nimeni nu se așteaptă ca ea să facă o curățenie atât de amănunțită. Dar trebuie, cel puțin, să încerce.

Și, în afară de asta, e ceva ce trebuie făcut.

Tova este cea mai în vârstă angajată a acvariului din Sowell Bay. În fiecare seară, spală podelele, șterge geamurile și golește coșurile de gunoi. La fiecare două săptămâni, scoate un fluturaș de salariu din dulăpiorul ei din vestiar. Paisprezece dolari pe oră, minus impozitele și reținerile necesare.

Fluturașii de salariu sunt depozitați pe frigider, într-o cutie veche de pantofi. Fondurile se acumulează într-un cont uitat al Casei de Economii și Împrumut din Sowell Bay.

Se îndreaptă acum spre dulapul cu materiale pentru curățenie cu o viteză hotărâtă, care ar fi impresionantă pentru standardele oricui, însă de-a dreptul surprinzătoare pentru o femeie micuță și în vârstă, cu spatele încovoiat și oase ca de pasăre. Deasupra, picăturile de ploaie aterizează pe lucarna iluminată din spate de lămpile de siguranță ale vechiului ponton pentru feriboturi de

alături. Picături argintii alunecă pe geam, ca niște panglici scânteietoare sub cerul învăluit în ceață. Este o lună iunie îngrozitoare, după cum toată lumea spune. Vremea mohorâtă n-o deranjează pe Tova, cu toate că ar fi drăguț dacă ploaia ar înceta suficient de mult timp pentru a-i permite ierbiilor din curtea din față să se usuce. Mașina de tuns gazonul se împotmolește când e umezeală.

Având formă de gogoasă, cu bazinul principal în centru și bazine mai mici de jur împrejur în exterior, clădirea cu cupolă a acvariului nu este foarte mare sau impresionantă, probabil pentru a se încadra în Sowell Bay, care nu este nici el mare sau impresionant. Față de locul întâlnirii Tovei cu guma de mestecat, dulapul cu materiale pentru curățenie se află în partea diametral opusă. Adidașii ei albi scârțâie de-a lungul unei porțiuni pe care a spălat-o deja, lăsând urme pe gresia strălucitoare. Fără îndoială va mai șterge o dată cu mopul partea aia.

Se oprește la nișa îngustă cu statuia de bronz, în mărime naturală, a unui leu-de-mare din Pacific. Petele lucioase de pe spate și capul lui chel, tocite de la atâtea decenii în care leul a fost mângâiat și călărit de copii, nu fac decât să-i sporească realismul. Pe policioara Tovei de acasă, se află o fotografie de-a lui Erik când avea, probabil, unsprezece sau doisprezece ani, zâmbind cu gura până la urechi în timp ce stătea călare pe spatele statuii, cu o mână în aer de parcă era gata să arunce un lasou. Un cowboy de mare.

Acea fotografie e una dintre ultimele în care arată copilăros și lipsit de griji. Tova păstrează fotografiile lui Erik în ordine cronologică: un colaj al transformării lui dintr-un bebeluș știrb și zâmbăreț într-un adolescent chipeș, mai înalt decât taică-său, pozând în geaca lui de

piele. Una în care prinde o cocardă în pieptul partenerii de la banchet. Pe un podium improvizat pe malurile stâncoase ale strâmtorii Puget Sound de un albastru profund, ținând în mâini un trofeu de la un concurs de canotaj din liceu. Tova atinge capul rece al leului-de-mare în timp ce trece pe lângă el, înăbușindu-și dorința de a se întreba, încă o dată, cum ar fi arătat acum Erik.

Merge mai departe, așa cum trebuie, în josul holului întunecat. În fața bazinului plin cu bibani-soare, se oprește.

— Bună seara, dragilor!

Crabii japonezi sunt următorii.

— Bună, frumoșilor!

— Ce mai faci? o întreabă pe scobița cu nas ascuțit.

Țiparii-lup nu sunt pe gustul Tovei, însă îi salută dând din cap. Nu trebuie să fii nepoliticos, chiar dacă ei îi amintesc de acele filme de groază de la televizor la care răposatului ei soț, Will, îi plăcea să se uite în toiul nopții atunci când greața provocată de chimioterapie îl ținea treaz. Dinții ascuțiți le ies în afară din maxilarul inferior, ca niște ace mici. Niște chestii neatractive, ca să nu spunem mai mult. Dar, pe de altă parte, aspectul fizic este înșelător, nu-i așa? Tova îi zâmbește țiparului-lup, cu toate că el nu-i va putea niciodată zâmbi la rândul său, nici dacă ar vrea, cu așa o față.

Următorul exponat este preferatul Tovei. Ea se apleacă, venind mai aproape de geam.

— Ei bine, domnule, ce ai mai făcut azi?

Îi ia câteva clipe ca să-l găsească: o fâșie portocalie în spatele pietrei. Vizibil, însă din greșeală, ca un copil care se joacă de-a v-ați ascunselea: codița unei fetițe, care se ivește din spatele canapelei, sau piciorul încălțat cu șosetă, care apare de sub pat.

— Ești rușinos în seara asta?

Ea se trage înapoi și așteaptă; caracatița gigantică de Pacific nu se mișcă. Își imaginează cum e în timpul zilei, oamenii care bat cu degetele în geam, pufăind atunci când nu văd nimic. Nimeni nu mai știe să fie răbdător.

— Nu pot spune că te învinovățesc. Nu pare confortabil acolo.

Brațul portocaliu zvâcnește, însă trupul îi rămâne ascuns.

Guma de mestecat lansează o apărare curajoasă împotriva pilei Tovei, însă în cele din urmă se desprinde.

Când Tova aruncă bucata de gumă întărită la coșul de gunoi, aceasta are un mic șuierat satisfăcător și face plasticul să foșnească.

Acum șterge cu mopul. Din nou.

Un iz de oțet cu o tentă de lămâie se răspândește în aer, înălțându-se din gresia udă. Mult mai bun decât soluția îngrozitoare pe care o foloseau când Tova a început să lucreze aici, o porcărie de culoare verde-deschis care-i ardea nărilor. Fusese împotriva ei de la bun început. În primul rând, îi dădea amețeli și, în al doilea rând, lăsa dâre inestetice pe podea. Și, probabil, lucrul cel mai rău dintre toate, mirosea ca salonul de spital al lui Will, ca Will când era bolnav, cu toate că Tova ținuse pentru sine acea parte din reclamație.

Rafturile debaralei cu materiale consumabile erau înțesate cu bidoane cu porcărie verde, însă Terry, directorul acvariului, ridicase în cele din urmă din umeri, spunându-i că putea folosi orice dorea dacă-și cumpăra singură. Desigur, Tova a fost de acord. Așa că, în fiecare seară, ea cară un bidon cu oțet și sticla cu ulei esențial de lămâie.

Acum e mai mult gunoi de strâns. Golește coșurile din hol, cutia din fața toaletelor, apoi ajunge în cele din urmă în vestiarul cu firimiturile sale nesfârșite de pe masă. Nu i se cere asta, deoarece este treaba echipei profesioniste de la Elland, care vine o dată la două săptămâni, însă Tova dă mereu cu cârpa în jurul bazei aparatului vechi de cafea și în interiorul cuptorului cu microunde, pătat cu stropi de mâncare și care miroase a spaghete. Astăzi, totuși, sunt probleme mai mari: recipiente goale de mâncare pe podea. Trei.

— Dumnezeule, zice ea, muștrând încăperea goală.

Mai întâi gumă, acum asta.

Ridică cutiile și le aruncă în coșul de gunoi, care, în mod ciudat, a fost deplasat câțiva metri mai încolo de locul său obișnuit. După ce golește coșul în sacul de gunoi, îl mută înapoi la locul cuvenit.

Lângă coșul de gunoi se află o masă mică. Tova îndreaptă scaunele. Apoi vede.

Ceva. Dedesubt.

O masă informă de culoare maro-portocaliu, vârată în colț. Un pulover? Mackenzie, tânăra amabilă care lucrează la ghereta de la intrare, lasă mereu câte unul atârnat de spătarul unui scaun. Tova îngenunchează, pregătită să-l înșface și să-l vâre în cămăruța lui Mackenzie. Însă masa informă se mișcă.

Un *tentacul* se mișcă.

— Dumnezeule mare!

Ochiul caracatiței se materializează de undeva din masa cărnoasă. Pupila ca o bilă se lărgeste, apoi pleoapa se îngustează. Plină de reproș.

Tova clipește, fără să fie convinsă că ochii îi funcționează cum trebuie. Cum ar putea oare caracatița uriașă de Pacific să fie afară din bazinul său?

Tentaculul se mișcă din nou. Creatura este încurcată în harababura de cabluri de alimentare. De câte ori n-a înjurat ea acele cabluri? Nu poți să mături ca lumea din cauza lor.

— Ai rămas blocat, șoptește ea și caracatița își ridică uriașul și bulbosul său cap, întinzându-se pe unul dintre tentaculele sale, în jurul căruia este înfășurat de mai multe ori un cablu subțire de alimentare, genul folosit pentru a încărca un telefon mobil.

Creatura se încordează mai tare și cablul se înfășoară mai strâns, carnea umflându-i-se între spirale. Erik a avut odată o jucărie ca asta, de la un magazin de farse. Un mic cilindru țesut în care îți vârâi un deget arătător la fiecare capăt și apoi încercâi să le îndepărtezi. Cu cât trăgeai mai tare, cu atât se strângea mai tare.

Tova vine câțiva centimetri mai aproape. Drept răspuns, caracatița izbește cu unul dintre tentacule linoleumul, de parcă ar vrea să spună: *Dă-te înapoi, cucoană.*

— Bine, bine, șoptește ea, ieșind de sub masă.

Se ridică și aprinde lumina care scaldă vestiarul într-o strălucire fluorescentă și începe să se lase din nou în jos, mai încet de data asta. Dar, apoi, ca de obicei, spatele îi trosnește.

La acel sunet, caracatița izbește din nou, împingând unul dintre scaune cu o forță îngrijorătoare. Scaunul alunecă pe podea și ricoșează în peretele opus.

De sub masă, ochiul imposibil de clar al creaturii scapără.

Hotărâtă, Tova se strecoară mai aproape, încercând să-și liniștească mâinile care-i tremură. De câte ori a trecut ea oare pe lângă plăcuța de sub bazinul caracatiței uriașe de Pacific? Nu-și poate aminti dacă menționează

ceva în legătură cu faptul că acestea sunt periculoase pentru oameni.

E la doar jumătate de metru distanță. Pare să se strângă și culoarea i-a devenit mai palidă. Oare o caracatiță are dinți?

— Prietene, zice ea blând. O să întind mâna și o să desfac cablul.

Se uită în jur și vede cu exactitate ce cablu este sursa situației lui delicate. Ușor de ajuns.

Ochiul caracatiței îi urmărește fiecare mișcare.

— Nu-ți voi face rău, dragă!

Unul dintre tentaculele libere ale caracatiței bate în podea precum coada unei pisici.

În timp ce smucește ștecărul, se trage înapoi. Se trage și Tova. Se așteaptă ca Marcellus să se furișeze de-a lungul peretelui înspre ușă, în direcția spre care se întinde.

În schimb, el alunecă mai aproape.

Ca un șarpe maro-roșcat, unul dintre tentaculele sale se târăște înspre ea. În câteva secunde, i se încolăcește în jurul antebrațului, apoi i se răsucește în jurul cotului și bicepsului, asemenea unei panglici de arminden. Poate simți fiecare ventuză lipindu-se de ea. Din reflex, încearcă să-și smucească brațul, însă caracatița își întărește strânsoarea până în punctul în care devine aproape inconfortabil. Însă ochiul său ciudat scapără jucăuș, ca al unui copil năzdrăvan.

Cutiile goale de mâncare. Coșul de gunoi nelalocul său. Acum are sens.

Apoi, într-o clipită, îi dă drumul. Tova privește, neîncrezătoare, în timp ce Marcellus iese țanțoș pe ușa vestiarului, sprijinindu-se pe partea mai groasă a celor opt tentacule ale sale prevăzute cu ventuze puternice.

Mantaua pare să atârne în urma lui și el pare mai palid acum; se deplasează cu efort. Tova se grăbește să-l prindă, însă, în momentul în care ajunge în hol, el e de negăsit.

Tova își trece o mână peste față. Își pierde mințile. Da, asta este. Așa începe, nu-i așa? Cu halucinații în legătură cu o caracatiță?

Cu ani în urmă, văzuse cum mintea răposatei sale mame o luase razna. Începuse cu pierderi de memorie ocazionale, de nume familiare și date evazive. Însă Tova nu uită numere de telefon sau nu se pomenește că începe să caute în memorie nume. Privește în jos la brațul ei care e acoperit cu cerculețe. Urme de ventuză.

Pe jumătate buimăcită, își termină treburile, apoi face ultimul tur obișnuit al clădirii, pentru a spune noapte bună.

Noapte bună, bibani-soare, țipari, crabii japonezi, scobiță cu nas ascuțit! Noapte bună, anemone, căluți-de-mare, steluțe-de-mare!

După colț, continuă: *Noapte bună, pești-ton, cambule și pisici-de-mare! Noapte bună, meduze, castraveți-de-mare! Noapte bună, rechini, bieții de voi!* Tova a simțit mereu mai mult decât empatie pentru rechini, cu tururile lor nesfârșite în jurul bazinului. Înțelege ce înseamnă să nu te poți opri din mișcare, de teamă ca nu cumva să te pomenești incapabil de a mai respira.

Uite caracatița, încă o dată ascunsă în spatele pietrei sale! Un munte de carne iese în evidență. Portocaliul este mai intens acum, în comparație cu felul în care arăta în vestiar, însă e mai palid decât de obicei. Ei bine, poate asta o să-l învețe minte. Trebuie să rămână la locul lui. Cum Dumnezeu a ieșit? Ea se uită prin apa care clipocește, privind cu atenție sub margine, însă nimic nu pare în neregulă.

— Pacoste ce ești! zice ea, scuturând din cap.

Ea se mai învârte câteva clipe în fața bazinului, înainte de a pleca.

Hatchback-ul galben al Tovei țârâie și își aprinde intermitent luminile laterale în timp ce ea apasă cheia pliabilă, o dotare cu care nu este încă obișnuită. Prietenele ei, grupul de doamne cu care ia masa și care cu afecțiune se auto-intitulează „Tricotezele”, o convinseseră că avea nevoie de o mașină nouă când începuse serviciul. E o chestiune de siguranță, susținuseră ele, să conduci noaptea într-un vehicul mai vechi. O bătuseră la cap săptămâni întregi în legătură cu asta.

Uneori e mai ușor să cedezi pur și simplu.

După ce își așază în portbagaj recipientul cu oțet și sticla cu ulei esențial de lămâie, ca de obicei, deoarece, indiferent de câte ori îi spusese Terry că e binevenită să le depoziteze în debaraua cu consumabile, nu se știe niciodată când ar putea fi utile puțină lămâie și puțin oțet, aruncă o privire în josul pontonului. E pustiu la această oră târzie, pescarii de seară au plecat de mult. Fostul ponton pentru feriboturi se află vizavi de acvariu, ca o mașinărie veche și ruginită. Crustaceele îi acoperă pilonii în ruină. În timpul fluxului, crustaceele agață alge care se usucă și se transformă într-o placă de culoare neagră-verzuie atunci când apa mării se retrage.

Ea traversează scândurile de lemn tocite. Ca de obicei, fosta casă de bilete se află exact la treizeci și opt de pași de locul ei de parcare.

Tova mai caută o dată din priviri vreun trecător, pe cineva care să zăbovească în umbrele lungi. Apasă cu mâna în geamul de sticlă al casei de bilete, crăpătura sa în diagonală semănând cu o cicatrice veche pe obrazul cuiva.

Apoi pășește pe ponton, îndreptându-se spre banca ei obișnuită. Este lucioasă de la stropii de apă sărată și pătată de excremente de pescăruși. Se așază, ridicându-și mâneca, uitându-se la urmele rotunde și stranii, aproape așteptându-se ca acestea să fi dispărut. Însă ele sunt acolo. Își trece vârful degetului de jur împrejurul celei mai mari, aflată chiar pe partea interioară a încheieturii. Aproape că are dimensiunea unui dolar de argint. Cât timp va rămâne acolo? O să se învinețească? Vânătăile apar atât de ușor acum și urma a devenit deja maronie, asemănătoare unei bășici pline cu sânge. Poate va rămâne permanent. O cicatrice ca un dolar de argint.

Ceața s-a ridicat, împinsă de vânt către uscat, deviată către poalele munților. Spre sud e ancorat un cargo-bot, cu carena lăsată sub șirurile de containere stivuite pe punte ca blocurile de construit ale unui copil. Lumina lunii licărește pe cuprinsul apei, mii de lumânări pâlpâind pe suprafața acesteia. Tova închide ochii, imaginându-și-l dedesubt, ținând lumânările pentru ea. Erik. Singurul ei copil.

Ziua 1 300 de captivitate

Crabi, creveți, scoici, moluște, scoici Abalone, pești, icre. Aceasta este dieta unei caracatițe uriașe de Pacific, potrivit plăcuței de lângă bazinul meu.

Marea trebuie să fie un bufet delicios. Toate aceste delicatese, gratis.

Dar ce se oferă aici? Macrou, halibut și — în primul rând — hering. Hering, hering, atât de mult hering! Sunt creaturi scârboase, mici bucățele de pește. Sunt sigur că motivul abundenței lor aici este costul redus. Rechinii din bazinul principal sunt premiați pentru lânzezeala lor cu pește proaspăt, iar mie mi se dă hering decongelat. Uneori, încă parțial înghețat, chiar. De aceea trebuie să iau problema în propriile brațe când doresc textura sublimă a unei stridii proaspete, când tânjesc să simt trosnetul ascuțit al ciocului meu strivind un crab în cochilia lui, când poftesc la carnea dulce și tare a unui castravete-de-mare.

Uneori, temnicerii mei îmi vor arunca de milă o scoică, dacă încearcă să mă ademenească la o examinare medicală sau să mă mituiască să joc unul dintre jocurile lor. Și din când în când, Terry îmi va strecura o midie sau două, fără niciun motiv anume.

Bineînțeles, consum eșantioane de crabi, moluște, creveți, scoici și scoici Abalone de multe ori. Pur și simplu trebuie să mă ocup singur să le procur după orele de

lucru. Icrele sunt o gustare ideală, atât pentru plăcerea gastronomică, dar și pentru valoarea lor nutrițională.

S-ar putea face o a treia listă aici care ar consta din lucruri pe care oamenii le adoră, însă pe care cele mai inteligente forme de viață le-ar considera completamente nepotrivite pentru consum. Spre exemplu: ultima ofertă a automatului din hol.

Însă, în seara asta, un alt miros m-a ademenit. Unul dulce, sărat, savuros. I-am găsit sursa în coșul de gunoi, resturile sale fiind așezate confortabil într-un recipient alb și fragil.

Indiferent ce era a fost delicios. Însă, dacă n-aș fi avut noroc, ar fi putut însemna pieirea mea.

Femeia de serviciu. Ea m-a salvat.